

**OVER
MORGEN**

rapportage.

Woonvisie Ridderkerk

Rijsoord: parel aan De Waal

Definitief | vrijdag 19 juli 2013

Rijsoord: parel aan De Waal

Colofon

Status : Definitief
Datum : vrijdag 19 juli 2013
Aantal pagina's : 15
Aantal bijlagen : -

Opgesteld door : Onno de Vries
E-mail : Onno.devries@overmorgen.nl
Mobiel : 06 - 14389668
Website : www.overmorgen.nl

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1 Inleiding: ik ga OpRijs en ik neem mee...	5
2 Een hechte gemeenschap	6
2.1 Rijsoordse gezelligheid	6
2.2 Rijsoordenaar en Rezoordenaar	6
2.3 Van 'buiten' komt weinig goeds	7
3 Ruimte voor jong en oud	8
3.1 Rustpunt in de Randstad	8
3.2 Genieten van De Waal	8
3.3 Gerard Alewijnszstraat en ds. Sleeswijk Visserstraat	8
3.4 Meer ruimte voor jongeren en jonge gezinnen	9
3.5 Aandacht voor senioren	9
3.6 Betaalbare huur	9
4 Reëel over gebrek aan voorzieningen	10
4.1 Supermarkt en pinautomaat	10
4.2 Speelplaats	10
5 Onderzoeksverantwoording: de oester geopend	12
5.1 De vraag van Woonvisie	12
5.2 Oorspronkelijke opzet	12
5.3 Het doorlopen proces	13
5.4 Het resultaat	14

Samenvatting

Rijsoord is een parel aan De Waal. Rustig, gemoedelijk, gezellig en dorps. De Rijsoordenaars zijn trots op hun dorp en vormen samen een hechte gemeenschap. Als lid van de gemeenschap kun je in goede en slechte tijden op dit sterke sociale netwerk rekenen. Rijsoordenaar wordt je echter niet zomaar. Dat je toevalligerwijs in het dorp woont, is voor Rijsoordenaars onvoldoende. Wil je als nieuweling opgenomen worden, dan dien je je actief op te stellen en het initiatief te nemen. Je moet als nieuweling niet gek opkijken als Rijsoordenaars je eerst een tijdje nieuwsgierig observeren. Als een oester die zijn schelp sluit om de parel te beschermen. Zo doen Rijsoordenaars er alles aan om de kwaliteiten van hun bijzondere dorp te beschermen. Ze hebben sterk het gevoel dat dit in deze tijd nodig is. Argwanend kijken Rijsoordenaars naar de stedelijke ontwikkelingen rond hen heen. En naar de gemeente Ridderkerk, die volgens velen niet veel goeds met Rijsoord voor heeft. Vooral de ontwikkeling van Nieuw-Reijerwaard zit veel bewoners hoog. Ze koesteren de huidige kleinschaligheid en willen die het allerliefste behouden. Eventuele nieuwbouw of uitwerking van Hoog Niveau Renovatie in de ds. Sleswijk Visserstraat en Gerard Alewijnszstraat moet passen in het huidige dorps karakter. Maar wel kansen bieden voor de toekomst. Veel Rijsoordenaars zien graag ruimte komen voor starters en jonge gezinnen. Die zijn nodig om de vergrijzing het hoofd te bieden en de huidige voorzieningen te behouden. De roep om een woonvorm waar jong en oud door elkaar wonen – *‘zodat ze elkaar kunnen helpen en ervaringen kunnen delen’* – is typerend voor Rijsoord. De tijd hoeft van de inwoners zeker niet stil te blijven staan. Beweging is zelfs goed. Als het maar niet tegen de stroom van De Waal in is.

Foto: de heer Bouman (ingestuurd via www.oprijs.nl)

1 Inleiding: ik ga OpRijs en ik neem mee...

In Rijsoord staan in de Gerard Alewijnszstraat en de ds. Sleswijk Visserstraat 46 'bebo-woningen' (complex 4) die volgens Woonvisie niet meer voldoen aan de eisen die over het algemeen vandaag de dag aan een woning gesteld worden. Woonvisie wil die woningen graag aanpassen, maar vindt het belangrijk om eerst met bewoners in Rijsoord in gesprek te gaan over de toekomst van hun dorp. Woonvisie heeft immers wel kwantitatieve informatie over woningbehoefte en leefstijlen, maar mist voor haar gevoel nog een goed inzicht in wat de bewoners van Rijsoord beweegt. Wie zijn de Rijsoordenaars? Waarom wonen zij in het dorp? Hoe zien zij de toekomst? En aan welke woningtype is in Rijsoord behoefte?

Een flexibele aanpak

Woonvisie heeft Over Morgen gevraagd dit identiteitstraject uit te voeren. Hiervoor stond aanvankelijk een strakke planning. Die is uiteindelijk niet gehaald. Want bij participatietrajecten weet je één ding zeker: het loopt nooit zoals je het vooraf bedenkt. Dat was ook in Rijsoord het geval. Het was zoeken naar een juiste benadering om met bewoners in contact te komen. En we werden meermaals met enige argwaan benaderd. De oorspronkelijke opzet was om via een creatieve werkvorm met Rijsoordenaars in gesprek te raken. En samen met Rijsoordenaars alle wetenswaardigheden en bijzonderheden van het dorp vast te leggen in een magazine. We kunnen vast verklappen: het magazine is er niet gekomen. Dat is echter geen probleem gebleken. Het doel van het traject was om 'in gesprek' met bewoners de identiteit van Rijsoord in beeld te brengen. Uiteindelijk zijn we daar – met hier en daar een omweg – in geslaagd. In het afsluitende hoofdstuk van dit rapport doen wij in de onderzoeksverantwoording verslag van onze reis.

Leeswijzer

Hoewel de reis dus anders verliep dan we vooraf hadden ingeschat, hebben we onze eindbestemming wel gehaald. We hebben via verschillende wegen tientallen kwalitatieve gesprekken weten te voeren met Rijsoordenaars. Uiteindelijk is een beeld van Rijsoord ontstaan dat in de laatste gesprekken telkens werd bevestigd. Hieruit hebben wij de conclusie getrokken dat het beeld in dit document overeenkomt met het beeld dat veel Rijsoordenaars van hun dorp hebben. We werken het beeld in dit rapport uit in drie delen: sociaal, ruimtelijk en economisch. Hoofdstuk 2 geeft een beeld van de gemeenschap en de sociale netwerken. Het hoofdstuk daarna gaat voornamelijk over de fysieke kwaliteiten van Rijsoord en de 'stenen'. Tenslotte beschrijft hoofdstuk 4 de belangrijkste thema's binnen de lokale economie van Rijsoord, waaronder de behoefte aan voorzieningen. De drie delen samen geven zoals gezegd een realistisch beeld van Rijsoord. En dit beeld bevat zeker voldoende aanknopingspunten voor de architect die de komende periode aan de slag gaat. Die architect krijgt – via dit rapport – van de Rijsoordenaars een opdracht mee.

Uniek

Tenslotte nog een opmerking over 'De Rijsoordenaar'; die bestaat namelijk niet. Rijsoordenaars zijn unieke mensen met uiteenlopende drijfveren en behoeften. We hebben een kwalitatief onderzoek uitgevoerd. Hierdoor is het niet mogelijk om uitkomsten toe te schrijven aan percentages van de bevolking. Dat was ook niet het doel van het onderzoek. Waar wij spreken over 'de Rijsoordenaar' of 'Rijsoordenaars' bedoelen we daarmee dat die tekst een algemeen beeld omschrijft. Als we beelden beschrijven die niet algemeen zijn, wijzen we die in de tekst toe aan grootheden als 'een enkeling', 'een deel' en 'de meesten'.

2 Een hechte gemeenschap

Rijsoord heeft een hechte sociale gemeenschap. Als lid van de gemeenschap weet je je onderdeel van een hecht netwerk waar je in goede en slechte tijden op kan rekenen. Lid van dit sociale netwerk word je echter niet zomaar.

2.1 Rijsoordse gezelligheid

Inwoners kost het weinig moeite om de kwaliteiten van Rijsoord te benoemen. Naast de landelijke en rustige omgeving zijn dat zeker ook het dorpse karakter en de gezelligheid. Die laatste twee sociale kwaliteiten zijn voor veel mensen moeilijk exact te omschrijven. Wel duidelijk is dat 'de Rijsoordenaar' sociaal actief is. Inwoners zijn trots op hun dorp en zetten zich er graag voor in. Er vinden door het jaar heen sociale activiteiten plaats en inwoners dragen actief bij aan de organisatie daarvan. Denk aan activiteiten bij de plaatselijke voetbalvereniging, de kerk en de jaarlijkse Rijsoorddag. Volgens de geboren en getogen Rijsoordenaars zijn zijzelf wat actiever dan mensen die later in Rijsoord zijn komen wonen. De reden daarvoor weten veel mensen niet, het lijkt ze simpelweg met de paplepel ingegoten. Mensen die later in Rijsoord zijn komen wonen, herkennen de actieve houding van geboren en getogen Rijsoordenaars en waarderen die veelal. Ze nemen wel deel aan de activiteiten, maar nemen – uitzonderingen daargelaten – niet het voortouw.

Ik ben geen echte kraai. Echte Rezoordenaars zijn actief en komen op voor hun dorp.

Niet-geboren Rijsoordenaar tijdens een vraaggesprek op straat

2.2 Rijsoordenaar en Rezoordenaar

Meer dan eens hebben mensen die in Rijsoord komen wonen in het begin moeite om te aarden en een nieuwe kennissenkring op te bouwen. Desgevraagd doen Rijsoordenaars geen moeite dit te ontkennen. Ook niet tijdens de huisbezoeken in de Gerard Alewijnzstraat en de ds. Sleswijk Visserstraat. Iedereen lijkt welkom in de hechte gemeenschap van Rijsoord, maar dan moet hij of zij zich wel actief opstellen en zelf het initiatief nemen voor een eerste of nadere kennismaking.

In Rotterdam-Zuid ontmoetten we onze buurtgenoten iedere dag op straat. Hier zien we onze buurvrouw alleen als ze ons vanachter het raam in de gaten houdt.

Nieuwe inwoner van Rijsoord tijdens de kerstmarkt bij cbs De Klimop

Het onderscheid tussen mensen die in Rijsoord geboren en getogen zijn en mensen die er later zijn gaan wonen, komt ook tot uitdrukking in de taal. De geboren Rijsoordenaar noemt zich trots Rezoordenaar of Kraai. Terwijl iemand die niet in Rijsoord is geboren hooguit Rijsoordenaar wordt genoemd of liever nog als 'import' wordt aangeduid. Hoewel de geboren Rijsoordenaars veelal met zichtbaar plezier dit onderscheid uitdrukken, is er in het openbare leven geen sprake van een tweedeling. Zolang Rijsoordenaars maar zelf actief investeren in relaties, maken ze onderdeel uit van het netwerk. En zijn er zelfs Rijsoordenaars die niet in Rijsoord zijn geboren, maar zich toch Rezoordenaar voelen en als zodanig door andere Rezoordenaars worden erkend.

2.3 Van 'buiten' komt weinig goeds

De gesprekken over het hechte netwerk van Rezoordenaars levert ook een ander beeld op. Veel 'nieuwkomers' weten na enige tijd hun plaatsje in het hechte sociale netwerk te vinden. Maar anderen slagen daar minder goed in. Zeker mensen die minder mondig of sociaal vaardig zijn, hebben moeite met de geslotenheid van het dorp. Ook tijdens de huisbezoeken ontstaat het beeld dat vooral geboren en getogen Rijsoordenaars in het dorp willen wonen. Deze mensen willen zeker niet weg uit Rijsoord en het liefst in hun huidige woning in de ds. Sleeswijk Visserstraat en Gerard Alewijnszstraat blijven wonen. Voor anderen is die binding veel minder sterk. Verschillende bewoners geven aan bereid te zijn om Rijsoord te verlaten. Bijvoorbeeld omdat ze geboren zijn in een andere streek of dat hun familieleden niet in de buurt wonen. Andere bewoners geven aan dat ze bijvoorbeeld 'toevalligerwijs' vanwege de lage huur in Rijsoord terecht zijn gekomen. En ten slotte zien verschillende bewoners hun huidige huurwoning als een tussenstap op weg naar een eigen woning. Opvallend is in ieder geval dat verschillende mensen zich na jaren in Rijsoord nog steeds 'import' voelen, soms zelfs nog na 30 jaar. En een enkeling wil liever vandaag dan morgen weg uit het dorp.

Rijsoordenaars kijken niet alleen argwanend naar nieuwe mensen die in het dorp komen wonen, maar soms ook naar organisaties die niet in Rijsoord zijn gevestigd. Hierbij maken de mensen weinig onderscheid tussen de gemeente Ridderkerk en andere organisaties als Woonvisie. Rijsoord maakt onderdeel uit van de gemeente Ridderkerk, maar de gemiddelde Rezoordenaar moet daar weinig van hebben. Ridderkerk ligt 'aan de overkant' (van de Rijksweg A16, OV). En van de gemeente komt volgens de Rijsoordenaars weinig goeds voor hun dorp. Zeker de komst van bedrijventerrein Nieuw-Reijerwaard zit veel Rijsoordenaars hoog. Ze voelen zich niet erkend en hebben sterk het gevoel dat de bescherming van hun geliefde dorp een eigen verantwoordelijkheid is.

Formeel wonen wij in Ridderkerk. Ik stoor me er buitengewoon aan dat die naam officieel wordt gebruikt voor bijvoorbeeld navigatiesystemen en adressering van post. Als ik mijn woonplaats ergens moet aangeven, gebruik ik steevast Rijsoord. Ridderkerk kan ik niet over mijn hart verkrijgen.

Rijsoordenaar over de gemeente Ridderkerk

3 Ruimte voor jong en oud

3.1 Rustpunt in de Randstad

Rijsoordenaars waarderen de kleinschaligheid van het dorp. En ze ervaren het als positief dat het dorp door fysieke barrières wordt afgeschermd van de stedelijke omgeving. Aan de noord- en oostkant vormt de A16 een grens tussen Rijsoord en Ridderkerk en aan de zuid- en westkant zorgt De Waal voor een natuurlijke grens met Barendrecht en Hendrik-Ido-Ambacht. Bewoners willen die kleinschaligheid beschermen, maar voelen de dreiging van stedelijke ontwikkelingen in de omgeving. Met afkeer wordt gesproken over de grootschalige nieuwbouw in Barendrecht, Zwijndrecht en Hendrik-Ido-Ambacht. Ook Ridderkerk kan zich volgens Rijsoordenaars niet meer onttrekken aan de stedelijke problematiek van Rotterdam. Of zoals een Rijsoordenaar het treffend formuleerde: “Ik woonde eerste in Bolnes, maar dat is gewoon Rotterdam.” Vooral bij geboren Rijsoordenaars leeft de angst dat vroeg of laat de verstedelijking ook Rijsoord bereikt. De ontwikkeling van bedrijventerrein Nieuw-Reijerwaard bevestigt deze angst. De Rijsoordenaar wil niets liever dan het dorpse karakter van Rijsoord maximaal beschermen. De vraag wat dat dorpse karakter exact inhoudt, is niet voor iedereen gemakkelijk te beantwoorden. Veel genoemde karakteristieken zijn: rust, groen, landelijk, gezellig en saamhorig. Nieuwbouw binnen de dorpsgrenzen mag volgens de Rijsoordenaars geen afbreuk doen aan de bestaande kwaliteiten en dient bij voorkeur kleinschalig en laagbouw te zijn. Veel Rijsoordenaars kijken naar eigen zeggen met afschuw naar de eenvormigheid van moderne woningen op Vinex-locaties bij gemeenten in de directe omgeving.

We zijn ruimtelijk gescheiden van Barendrecht en Ridderkerk. Hierdoor horen we letterlijk en figuurlijk nergens bij en blijven we verstoken van problemen van grote steden.

Rijsoordenaar in gesprek tijdens de kerstmarkt bij cbs De Klimop

3.2 Genieten van De Waal

De Waal vormt niet alleen een natuurlijke afscheiding van omliggende groeikernen als Barendrecht, maar vormt ook een bijzondere ruimtelijke kwaliteit. Voor bewoners voegt De Waal buitengewone kwaliteiten toe aan het leven in Rijsoord. Het lijkt wel of iedere bewoner er zijn eigen vermaak vindt. Surfen, zwemmen en vissen in de zomer. En schaatsen en sleeën in de winter. In vrijwel elk jaargetijde ontmoeten de bewoners van Rijsoord elkaar aan de oever of op het water van De Waal.

Er kan geen grotere fout gemaakt worden dan onze WAAL het Waaltje te noemen. Een echte Rezoordenaar weet wel dat het de WAAL is, de meeste import Rijsoordenaars hebben het altijd maar over het Waaltje. Het Waaltje was vroeger een kleine vijver achter het oude gemeentehuis in Ridderkerk. En de oude rivierarm die door Rijsoord loopt is al van oudsher DE WAAL.

Rijsoordenaar via e-mail aan mijnidee@oprijs.nl

3.3 Gerard Alewijnszstraat en ds. Sleeswijk Visserstraat

Tijdens alle gesprekken kwamen de woningen in de Gerard Alewijnszstraat en de ds. Sleeswijk Visserstraat aan bod. Slechts enkelen hadden daarover geen mening. Rijsoordenaars vinden het belangrijk dat er zorgvuldig wordt omgegaan met de belangen van de huidige bewoners. Dat betekent echter niet dat deze mensen de huidige woningen aan de ds. Sleeswijk Visserstraat en Gerard Alewijnszstraat koste wat het kost willen behouden. Ze kunnen zich wel wat voorstellen bij de keuze van Woonvisie om de woningen te slopen of Hoog Niveau Renovatie toe te passen. Voor de bewoners van de betreffende woningen ligt dit anders. Verschillende bewoners vinden de keuze van

Woonvisie voor sloop of Hoog Niveau Renovatie onredelijk. Zij vinden het opmerkelijk dat Woonvisie plannen voor renovatie of sloop maakt terwijl er nog géén bouwkundige of financiële rapportage is gemaakt. Bij deze bewoners speelt ook emotie een rol. Ze willen liever niet weg.

3.4 Meer ruimte voor jongeren en jonge gezinnen

Rijsoordenaars hebben over het algemeen een duidelijk beeld van het type woningen waaraan volgens hen in Rijsoord behoefte is. In veel gevallen worden starters- en eengezinswoningen genoemd, op afstand gevolgd door seniorenwoningen. Een mix van woningtypen wordt het meest genoemd. Veel mensen – zeker ook ouderen – geven aan dat het belangrijk is dat er in Rijsoord meer mogelijkheden komen voor jongeren en jonge gezinnen. Vooral jongeren trekken nu noodgedwongen weg uit het dorp en dat heeft voor mensen duidelijke effecten. Rijsoord vergrijsst en jonge mensen zijn volgens zowel jongere als oudere Rijsoordenaars nodig om de laatste voorzieningen zoals het openbaar vervoer en de landwinkel in stand te houden.

Er is behoefte aan laagdrempelige huurwoningen om de jeugd in Rijsoord te houden. Ons dorp vergrijsst nu en dat is jammer. We moeten jonge mensen een kans bieden om de gemeenschap levendig te houden. Zelf heb ik ook eens zo'n kans gehad toen ik in een woning in de Alewijnszstraat kon wonen.
Rijsoordenaar tijdens een straatinterview

3.5 Aandacht voor senioren

Diverse mensen zien de mix van woontypen niet alleen graag terug in de bebouwing, maar ook in de woonmilieus. Ze hopen dat er ruimte blijft voor senioren, maar wel in een complex waar ook jongeren en gezinnen wonen. Helemaal als de opzet van de bebouwing zo is dat deze ontmoeting stimuleert. En jong en oud elkaar in sociaal opzicht kunnen versterken en helpen bij alledaagse activiteiten.

Het liefste wonen jong en oud straks door elkaar. Ze kunnen elkaar dan helpen en ervaringen delen.
Een geboren en getogen Rijsoordenaar

3.6 Betaalbare huur

Over de uitstraling en het segment van eventuele nieuwbouw hebben Rijsoordenaars een uitgesproken mening. De uitstraling moet het dorpse karakter van Rijsoord versterken en niet te modern zijn. In Rijsoord is volgens de bewoners zeker geen ruimte voor moderne meer stedelijke woonmilieus zoals ze dat zien in de nieuwbouwwijken van omliggende dorpen en steden.

Qua segment zien Rijsoordenaars graag dat er meer betaalbare huurwoningen in de prijsklasse rond 500 euro (exclusief huurtoeslag) voor de doelgroepen jongeren, jonge gezinnen en senioren komen. Diverse mensen spreken over plannen voor vrijstaande woningen op andere plekken in Rijsoord. Die plannen passen volgens hen niet bij het dorp. De bewoners vinden het zonde om ruimte te maken voor vrijstaande woningen, terwijl er 'op het zelfde stuk grond ook zeker tweemaal zoveel bereikbare woningen gebouwd kunnen worden'.

Ik zie het liefste nostalgische woningen. Zeker geen moderne panden, die passen niet in het dorp.
Rijsoordenaar tijdens de kerstmarkt bij cbs De Klimop

4 Reëel over gebrek aan voorzieningen

4.1 Supermarkt en pinautomaat

Het voorzieningenniveau in Rijsoord is de laatste jaren sterk afgenomen. Het kost Rijsoordenaars weinig moeite om hun grootste behoeftes op dit gebied te noemen: een supermarkt en een pinautomaat. Die behoefte blijkt groot. En tegelijkertijd zijn veel Rijsoordenaars realistisch. Een grotere supermarkt is in Rijsoord niet levensvatbaar. Al is het alleen al omdat 'veel Rijsoordenaars wel winkels willen, maar er niet gaan kopen als die winkels er zijn.' Rijsoordenaars zijn kortom van mening dat er weinig voorzieningen in Rijsoord zijn, maar nemen dat op de koop toe. Zeker gezien de korte afstand tot het centrum van Ridderkerk. Daar is alles te vinden en met de auto is het slechts een paar minuten rijden. Mensen die niet over een auto beschikken zijn sterk afhankelijk van het openbaar vervoer. Ook tijdens de huisbezoeken in de Gerard Alewijnszstraat en de ds. Sleeswijk Visserstraat geven bewoners aan bijzonder veel waarde te hechten aan een goed openbaar vervoer. De buurtbus is vooral voor veel ouderen onmisbaar. De OV-verbinding kan volgens menigeen best nog beter en moet zeker behouden blijven.

Ik mis inderdaad een kleine supermarkt en een pinautomaat!!!

Anneloes via www.oprijs.nl

4.2 Speelplaats

Naast de supermarkt en de pinautomaat noemen mensen weinig andere voorzieningen die ze missen. Wel wordt relatief veel gesproken over het gebrek aan speelplaatsen voor kinderen. Door de kinderen zelf, maar ook door ouders en ouderen. Mensen opperen een eenvoudige kinderboerderij, maar een speeltuin is ook al voldoende. Diverse kinderen geven aan niet in het eigen buurtje te kunnen spelen. De komst van wijkboerderij De Kleine Kraai op het terrein van cbs De Klimop kan deze behoefte wellicht (gedeeltelijk) invullen.

Rijsoordenaars hebben een reëel beeld van de invloed van Woonvisie op de voorzieningen. Hoewel ze over het algemeen argwanend staan ten opzichte van Woonvisie, erkennen ze wel dat het creëren van voorzieningen eerder een taak is van de gemeente dan van de woningcorporatie. En ze hebben ook niet de verwachting dat Woonvisie de gewenste voorzieningen kan en gaat realiseren.

Naam
Wendela Ekerman
Straat
Prulmendijk
Werk
Verpleeghuis Swinhove
(Zwijnrecht)

Waar ga je naar toe?
Naar huis zodat zoon en vriendjes kunnen spelen

Wat maakt Rijsoord bijzonder?
Activiteiten voor kinderen uit de hele wijk

Naam
Wieke van Die - Malgret
Straat
Rijkstraatweg
Werk
Coors Interieurbouw
(Ridderkerk)

Waar ga je naar toe?
Hendrik-Ido-Ambacht

Wat maakt Rijsoord bijzonder?
Rust, natuur, landelijk tussen grote steden, gemoedelijk

Naam
Tamara de Regt
Straat
Rijkstraatweg
Werk
Jeewa B.V. (Thuis)

Waar ga je naar toe?
Hand liftaten, daarna koken enz.

Wat maakt Rijsoord bijzonder?
Dorp is dorp, gezellig, mooie landelijk omgeving, gemeedelijk, sociale controle in positieve zin

Naam
Barbara Feitbrache
Straat
Rijkstraatweg
Werk
Stichting Wijkboerderij 'de Kleine Kraai'

Waar ga je naar toe?
Naar de brede school activiteit van de "de Kleine Kraai"

Wat maakt Rijsoord bijzonder?
Kraaien, kinderen, dorp, de Waal, de Molen

Naam
Gladys lo-A-Njoe
Straat
Mauritsweg
Werk
Innovative Input, Ingenieursbureau met begeleiden van productie

Waar ga je naar toe?
Naar huis

Wat maakt Rijsoord bijzonder?
Dorps, vlak bij grote steden, de Waal, veel sociale activiteiten

Naam
Myriam Strohauer
Straat
Rijkstraatweg
Werk
Pedicure

Waar ga je naar toe?
Pedicure praktijk aan de Witbloemstraat

Wat maakt Rijsoord bijzonder?
De Waal, Ruimtelijk, Groen, Gezellig, Dorpse karakter

De weergave van zes korte interviews met moeders op het schoolplein.

5 Onderzoeksverantwoording: de oester geopend

Het beeld van Rijsoord als parel met de hechte gemeenschap als 'gesloten oester', werd ook bevestigd tijdens ons onderzoek. Het kostte ons relatief veel tijd om door te dringen tot de werkelijke gedachten en meningen van de Rijsoordenaars over hun dorp.

5.1 De vraag van Woonvisie

“Kan Over Morgen een participatietraject bedenken en begeleiden waarmee we in samenwerking met zoveel mogelijk inwoners van Rijsoord de identiteit van het dorp vastleggen?”

Woonvisie gaf hierbij de volgende randvoorwaarden mee:

- In het traject betrekken we alle inwoners van Rijsoord (koop en huur), dus niet alleen de huidige bewoners van complex 4.
- We maken gebruik van groepsactiviteiten en kiezen nog niet voor individuele huisbezoeken. Dit zou onbedoeld de indruk kunnen wekken dat we direct in gesprek gaan over de persoonlijke woonsituatie van de bewoners van complex 4.
- Het traject loopt in de maanden september, oktober en november. Op 1 december 2012 wordt het resultaat van het participatietraject als kader meegegeven aan de architect/stedenbouwkundige die aan de slag gaat met complex 4.

5.2 Oorspronkelijke opzet

Op basis van onze brede ervaring met participatietrajecten binnen ruimtelijke ontwikkelingen, stelden wij vooraf de volgende uitgangspunten vast voor dit participatietraject:

- **Concreet:** de vraag 'hoe ziet uw dorp er in 2030 uit?' is voor verreweg de meeste mensen moeilijk te beantwoorden. En leidt ook niet tot creatieve en bruikbare antwoorden. De kunst is de abstracte vraag te vertalen in concrete werkvormen waarbij mensen praktisch aan de slag gaan met hun toekomstwensen. Tijdens het traject maken de deelnemers met elkaar een concreet 'product'. Het product geeft vorm en inhoud aan alle ideeën. Aan het einde kunnen we goed bij de bewoners toetsen of de weergave juist is. Dit voorkomt misverstanden en zorgt voor een helder kader voor het vervolg van het proces.
- **Positief:** participatie levert de meest bruikbare resultaten op als bewoners in gesprek gaan over positief geformuleerde onderwerpen. Klachten en alledaagse irritaties zijn er altijd, maar leiden niet tot een positief beeld voor de toekomst. De positiviteit stimuleren we met creatieve werkvormen en een open goed aangestuurd proces.
- **Ruimte voor initiatief:** als mensen op een positieve manier met elkaar werken aan een concrete 'opdracht', komt de creativiteit vaak vanzelf. Het is belangrijk duidelijke kaders te stellen en daarbinnen veel ruimte open te laten voor bewoners. Het beste resultaat ontstaat als bewoners op een eigen manier en met hun eigen kwaliteiten kunnen bijdragen aan het proces. Sleutelfiguren in de lokale gemeenschap krijgen een speciale rol. Wij vragen hen om andere bewoners (hun 'achterban') te stimuleren om aan het proces deel te (blijven) nemen.

Uit drie voorgestelde 'producten' cq. werkvormen koos Woonvisie er voor om de bewoners met elkaar te laten werken aan een eenmalig magazine over Rijsoord.

Het idee was als volgt:

Aan het begin van het traject formeren we een hoofdredactie met lokale sleutelfiguren en enkele actieve bewoners van complex 4. De hoofdredactie stuurt de vormgever aan die een basisontwerp maakt en het magazine uiteindelijk opmaakt met de bijdragen van de bewoners. De hoofdredactie krijgt ook de opdracht om bewoners te stimuleren een bijdrage te leveren. Dit kan bijvoorbeeld via posters, lokale media, sociale media (bestaande Rijsoord Hyve en Facebookpagina's) en het eigen netwerk. Over Morgen begeleidt en ondersteunt de hoofdredactie.

In het magazine komen een aantal vooraf bepaalde thema's aan bod: wonen, ontspanning, bedrijvigheid, 'de Rijsoordenaar', de dorps historie (bijv. aandacht voor de kunstkolonie) en een blik op de toekomst. In het magazine komen verschillende rubrieken waarbij de redactie zelf een vorm mag kiezen. Zo is er ruimte voor bewoners die graag schrijven, fotograferen, tekenen, illustreren, etc.

Over Morgen maakt het magazine op en laat het drukken. Woonvisie verspreidt het magazine ten slotte huis-aan-huis in Rijsoord. Hiermee ligt het kader voor de architect/stedenbouwkundige vast en kan Woonvisie gedurende het vervolgtraject altijd verwijzen naar het tijdschrift dat door de bewoners zelf volledig is gemaakt.

5.3 Het doorlopen proces

Onze eerste kennismaking met Rijsoordenaars vond plaats tijdens een informatiebijeenkomst op 13 september 2012. Tijdens deze bijeenkomst presenteerde Woonvisie het aankomende onderzoek naar de ingrijpende vernieuwing van complex 4. Tijdens deze bijeenkomst was er ook ruimte gemaakt voor onze presentatie van het identiteitstraject. Achteraf gezien was dit een verkeerde beslissing. De mensen waren zo 'vol' van de boodschap over de ingrijpende plannen van Woonvisie met hun woningen, dat ze niet meer open stonden voor een interactief traject. Na afloop van het plenaire gedeelte zijn we in gesprek gegaan met groepen bewoners en leken we beter in staat om nut en noodzaak van het onderzoek uit te leggen. In de weken na de bijeenkomst bleek dit toch onvoldoende gelukt. Er was bij bewoners van de Gerard Alewijnszstraat en de ds. Sleeswijk Visserstraat weinig tot geen draagvlak voor het identiteitstraject. Ook reageerden de bewoners negatief op de opzet om mensen uit het gehele dorp te betrekken, omdat de huurders van complex 4 nog niet gehoord waren. Bij de complexbewoners leidde dit tot het bezwaar dat anderen over hun woningen zouden beslissen. En de actieve personen in het dorp drukten naar de mening van de complexbewoners altijd al een zwaar stempel op het dorp. Een grote betrokkenheid van lokale sleutelfiguren bij het identiteitstraject zou het gebrekkige draagvlak bij de complexbewoners voor het identiteitstraject verder ondermijnen.

De bovenstaande ontwikkelingen speelden zich af in de eerste weken van het traject. Na diverse vergeefse pogingen vanuit Woonvisie en Over Morgen om de complexbewoners alsnog actief te betrekken in een kopgroep met lokale sleutelfiguren, hebben we uiteindelijk de aanpak gewijzigd.

Centrale sturing van het proces

Hoewel het onze ervaring is dat een participatief proces het beste resultaat oplevert via een netwerkbenadering, hebben we - gezien de bovenstaande ontwikkelingen - halverwege het proces gekozen om meer eigen middelen in te zetten en zelf actief bewoners te benaderen. We hebben hierbij geprobeerd samen te werken met de inmiddels door Woonvisie opgerichte klankbordgroep, maar dat bleef moeizaam vanwege het gebrek aan draagvlak voor het proces.

We hebben de volgende acties ondernomen om alsnog met Rijsoordenaars in gesprek te komen:

- Gesprekken met ongeveer 60 bezoekers van de kerstmarkt in Rijsoord op 12 december 2012, waaronder 31 interviews via een ingevulde vragenlijst;
- Interviews met 20 ouders van kinderen op basisschool cbs De Klimop;
- Korte interviews met zes ouders van kinderen op de basisschool door een actieve ouder;
- Verspreiding van vragenlijsten (met behulp van een tweetal actieve complexbewoners) onder:
 - Leden van visvereniging ERHV (8 reacties via de website);
 - Mensen die via Woonvisie het laatste jaar nieuw in Rijsoord zijn komen wonen (1 reactie via de website);
 - Mensen die hun huis in Rijsoord te koop hebben gezet (inventarisatie via Funda) (3 reacties via de website);
 - Bezoekers van de huisarts in Rijsoord (5 schriftelijke reacties);
- Publicaties in lokale media (via persbericht);
- Een tiental gesprekken met willekeurige bewoners op straat;
- Benadering van sleutelfiguren (telefonisch en via e-mail) met de vraag hun netwerk in te zetten en te verwijzen naar de website;
- Lancering van de interactieve website www.oprijs.nl (met poll, fotowedstrijd, digitale vragenlijsten, forum, mogelijkheid om foto's, verhalen, etc. te uploaden, 'social share'-opties);
 - 615 bezoeken
 - 306 unieke bezoekers
 - 21 inzendingen van foto's, gedichten, enquêtes, reacties, etc.
- Benadering van bewoners van Rijsoord via Facebook en Twitter en lancering van een eigen Facebook-pagina en Twitter-account;
- Posters op ontmoetingsplaatsen met een directe link naar de online vragenlijst. Er was een algemene versie en een versie voor leden van de voetbalvereniging.
- 46 individuele huisbezoeken uitgevoerd door 3 medewerkers van Woonvisie.

De huisbezoeken zijn als laatste afgelegd en bevestigen het beeld dat uit de initiatieven daarvoor was ontstaan.

5.4 Het resultaat

Het proces heeft uiteindelijk voor Woonvisie het gewenste resultaat opgeleverd. De oester heeft zich voor ons geopend. Vooral de huisbezoeken, de gesprekken met ouders van kinderen op basisschool cbs De Klimop en gesprekken met bezoekers van de kerstmarkt hebben veel informatie opgeleverd. Na tientallen gesprekken hoorden we uiteindelijk steeds vaker een bevestiging van het beeld dat we ons in voorgaande gesprekken langzaam en zorgvuldig hadden gevormd. Het beeld van Rijsoord dat in dit rapport is opgetekend, wordt naar onze mening daarom breed gedragen.

Dit rapport beantwoordt de hoofdvraag van Woonvisie en voldoet aan twee van de drie randvoorwaarden. De randvoorwaarde met betrekking tot de planning hebben we niet gehaald. Uiteindelijk heeft het proces - om bovengenoemde redenen - meer tijd gekost dan vooraf ingeschat. Interessant is wel dat de loop van het onderzoek tegelijkertijd ons beeld van Rijsoord bevestigt. Rijsoord is een dorp met een hechte gemeenschap. Als buitenstaander wordt je eerst nieuwsgierig geobserveerd. En pas als ze zeker weten dat je het goed met ze voor hebt, laten Rijsoordenaars je toe. Gezien alle verhalen die we uiteindelijk hebben opgetekend, zijn we daar in geslaagd.

opRijs *Praat mee over de toekomst van Rijsoord!*

Mijn Rijsoord
 Waar is met plezier in Rijsoord? Wat gaat er goed? Wat kan er beter? Wat voor type woningen zouden er volgens u meer in Rijsoord moeten zijn? Wij horen het graag! Dank! Uw antwoorden kan Woonvisie in de toekomst woningen in Rijsoord realiseren waar daadwerkelijk behoefte aan is.

Naam _____
 Straat + huisnummer in Rijsoord _____
 Ernakadres _____

How lang woont u al in Rijsoord?
 minder dan 5 jaar
 tussen de 5 en de 10 jaar
 tussen de 10 en de 15 jaar
 langer dan 15 jaar

Wilt u in de toekomst in Rijsoord blijven wonen? *
 Ja
 Nee
 Weet ik nog niet

Zou u nog eens naar een andere woning in Rijsoord willen verhuizen? *
 Ja, naar een flatwoning
 Ja, naar een Engelenwoning
 Ja, naar een Saksenwoning
 Nee, ik woon goed en blijf het liefst in mijn huidige woning

Wat maakt Rijsoord bijzonder om te wonen?

www.oprijs.nl

Enkele middelen die tijdens het onderzoek als aanvulling op de gesprekken en interviews zijn ingezet.